

پویانمایی و تربیت دینی کودک

www.ketab.ir

حسن جمالی

سرشناسه:	جمالی، حسن، ۱۳۶۳.
عنوان و نام پدیدآور:	پویانمایی و تربیت دینی کودک/ حسن جمالی.
مشخصات نشر:	تهران: بازتاب آفرینش نو، ۱۴۹۹.
مشخصات ظاهری:	۲۳۵ ص: ۵/۲۱ × ۵/۱۴ س.م.
شابک:	978-622-97394-1-9
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۲۳۰ - ۲۳۴.
موضوع:	کارتون‌های سینمایی و کودکان
موضوع:	Animated films and children
موضوع:	تعلیمات دینی اسلامی برای کودکان
موضوع:	Islamic religious education of children
رده بندی کنگره:	NC۱۷۶۵
رده بندی دیویی:	۷۲۱/۵۸
شماره کتابشناسی ملی:	۷۳۹۲۴۹۵

پویانمایی و تربیت دینی کودک

- نویسنده: حسن جمالی
- ناشر: بازتاب آفرینش نو
- طراح روی جلد: طوبی مدیا (مطهره کاکویی)
- صفحه آرا: عباس ده نمکی
- چاپخانه: رضا
- سال چاپ: ۱۳۹۹
- نوبت چاپ: اول
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان
- شابک (ISBN): ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۳۹۴-۱-۹

تمامی حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

تهران، مهرآباد جنوبی، کوی فردوس، خ بیگلر، خ غلامعباس عسکری،

پ ۹۵، ط ۴.

baztabeafarinesheno@chmail.ir

تلفکس: ۰۲۱-۶۶۶-۹۸-۳۲۵

همراه: ۰۹۲-۲۲-۳۰۹-۳۰۵

فهرست

مقدمه.....	۱۳
دور نمایی از کتاب.....	۱۸
ضرورت موضوع.....	۲۱
تعریف مفاهیم.....	۲۳
الف) پویانمایی.....	۲۳
ب) تربیت دینی.....	۲۴
پ) کودک.....	۲۴
پیشینه تحقیق.....	۲۵
بخش اول: پویانمایی.....	۳۱
پویانمایی: ساختارها و تکنیک‌ها.....	۳۳
الف) پویانمایی چیست؟.....	۳۳
ب) تکنیک‌های پویانمایی.....	۳۶
۱) کات اوت.....	۳۷
۲) استفاده از مرور زمان و پیکسلیشن.....	۳۸
۳) کینه استامپس.....	۴۰
۴) کولاژ.....	۴۰
۵) گرافیک متحرک.....	۴۲
۶) متحرک‌سازی شن و ماسه روی شیشه.....	۴۳

۴۴	پویانمایی خمیری و عروسکی
۴۶	استاپ موشن
۴۶	پویانمایی خطی
۴۷	پویانمایی طلقی
۴۹	روتوسکوپی
۵۰	پویانمایی سه بعدی
۵۳	بخش دوم: تربیت دینی کودک
۵۵	مراحل و ابعاد تربیت کودک
۵۶	الف) رویکرد وحی نبوی
۵۶	۱) تربیت اعتقادی
۵۷	۲) تربیت اخلاقی
۵۷	۳) تربیت احکامی
۵۹	۴) تربیت جنسی
۶۰	۵) تربیت عقلانی
۶۰	۶) تربیت رزمی و دفاعی
۶۱	۷) تربیت سیاسی
۶۲	ب) رویکرد سنت نبوی
۶۳	۱) نمونه‌های گفتاری
۶۵	۲) نمونه‌های رفتاری
۶۷	شیوه‌ها و روش‌های تربیتی
۶۸	الف) روش الگویی
۶۹	۱) نقش الگوها در تربیت
۷۱	۲) مزایای روش الگویی

- ۷۳..... (۳) روش الگویی در داستانهای قرآن
- ۷۴..... * مزایا و ویژگی های الگوهای قرآنی
- ۷۴..... - تنوع و گستردگی دامنه
- ۷۵..... - جنبه بشری و امکان دسترسی همگان به اُسوه‌ها
- ۷۶..... - حقیقی بودن اُسوه‌ها
- ۷۷..... ب) روش تکریم شخصیت
- ۸۰..... (۱) شیوه اول: محبت و احترام
- ۸۴..... (۲) شیوه دوم: تغافل و اغماض
- ۸۴..... * تغافل
- ۸۵..... * اغماض
- ۸۶..... (۳) شیوه سوم: مسئولیت دادن
- ۸۸..... ب) روش تحریک اندیشه و پرورش نیروهای عقلانی
- ۸۸..... (۱) شیوه اول: اعطای بینش و اصلاح نگرش
- ۹۱..... * ارائه بینش در مورد حاکم و معبود واقعی
- ۹۲..... * ارائه بینش در مورد دنیا و حقیقت آن
- ۹۳..... * ارائه بینش در مورد مفهوم زندگی
- ۹۴..... * ارائه بینش در مورد انسان
- ۹۵..... * ارائه بینش در مورد نعمت‌های الهی
- ۹۷..... * ارائه بینش در مورد مرگ
- ۹۸..... (۲) شیوه دوم: طرح سؤال
- ۹۹..... (۳) شیوه سوم: مقایسه
- ۱۰۲..... (۴) شیوه چهارم: تمثیل
- ۱۰۳..... (۵) شیوه پنجم: جلب توجه

- ۱۰۴ (ت) روش عبرت آموزی
- ۱۰۷ (ث) روش تشویق و تنبیه
- ۱۰۸ (۱) روش تشویق
- ۱۱۰ (۲) روش تنبیه
- ۱۱۲ (ج) روش غیر مستقیم
- ۱۱۴ (چ) روش ارشاد و موعظه
- ۱۱۵ (ح) روش تکرار و تلقین
- ۱۱۷ بخش سوم: کودک
- ۱۲۰ مرحله‌ی اول کودکی
- ۱۲۹ مرحله‌ی دوم کودکی
- ۱۳۷ بخش چهارم: عناصر جذابیت و انتقال مفاهیم در پویانمایی
- ۱۴۰ (الف) عناصر مشترک سینما و پویانمایی
- ۱۴۱ (۱) فیلم‌نامه
- ۱۴۲ (۲) دکوپاژ
- ۱۴۲ (۳) فیلم‌نامه‌ی مصور
- ۱۴۳ (۴) لیکاریل
- ۱۴۴ (۵) عناصر کارگردانی
- ۱۵۵ (۶) باندهای صوتی
- ۱۵۷ (ب) عناصر مختص پویانمایی
- ۱۵۸ (۱) زمان‌بندی
- ۱۶۰ (۲) آرک؛ قوس
- ۱۶۰ (۳) پیش‌بینی رویداد

۱۶۲	۴) کنش‌های ثانوی
۱۶۲	۵) اغراق
۱۶۳	۶) فشردگی و کشیدگی
۱۶۴	۷) شتاب کاهنده و شتاب افزاینده
۱۶۵	۸) روی هم پوشی و حرکت لب به لب
۱۶۵	۹) دنباله‌ها
۱۶۵	۱۰) ترسیم و طراحی حجمی
۱۶۶	۱۱) جزئیات
۱۶۶	۱۲) وزن
۱۶۷	۱۳) نیروها
۱۶۷	۱۴) حرکت نامتقارن
۱۶۸	۱۵) تعادل
۱۶۹	۱۶) فانتزی
۱۷۰	۱۷) جاندار پنداری
۱۷۳	ب) عناصر برگرفته از سایر هنرها
۱۷۳	۱) ترکیب بندی
۱۷۵	۲) نور
۱۷۶	۳) رنگ
۱۸۰	ت) عناصر جذابیت فرهنگی
۱۸۱	۱) اسطوره‌ها و افسانه‌ها
۱۸۱	۲) مراسم و نمایش‌های بومی
۱۸۲	۳) معماری بومی
۱۸۲	۴) موسیقی بومی

مقدمه

﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ
اسْتَطَاعُوا﴾^۱

«و مشرکان همیشه با شما قتال می کنند تا شاید اگر بتوانند شما را از دین
تان برگردانند»

پس آنان همواره در راه منحرف کردن شما از دین جد و جهد می کنند.^۲
در پیام هایی که از این قسمت از آیه برداشت می شود و در تفسیر نور آمده،
این است که: دشمنان، همواره در کمین هستند و ارتداد و کفر و پشت کردن
به دینتان را می خواهند و به غیر آن راضی نمی شوند. آنها دنبال پیروزی موقت
نیستند، بلکه می خواهند فرهنگ و مکتب شما را از بین ببرند.^۳
تربیت کودکان یکی از دغدغه های انسان های منطقی و منضبط است،
خصوصاً در این دوره از زمان که با دوره های گذشته کاملاً متفاوت است. چون
در سابق پدر و مادر به امور خود مشغول بودند و بچه ها در کوچه و خیابان با
بچه های فامیل یا همسایگان از صبح تا غروب بازی می کردند و والدین
هیچ گونه نگرانی از سرقت فرزندان شان یا انحراف و بزه کاری مرسوم امروزی
(اعتیاد به مواد مخدر یا توزیع آن و یا شرکت در سرقت و...) نداشته اند. امروزه

۱. سوره بقره: ۲، آیه ۲۱۷.

۲. المیزان فی تفسیر القرآن، طباطبائی، سید محمد حسین، ج ۱، ص ۱۵۲.

۳. تفسیر نور، قرآنی، محسن، ج ۱، ص ۳۴۲.

برای کنترل آنها نصیحت کردن و برخورد فیزیکی و محصور کردنشان نتیجه عکس می‌دهد و بزه آنها را تشدید خواهد کرد. پس چه باید کرد؟ آیا تسلیم حوادث شویم؟ و خود را مسئول ندانیم!! یا راه‌های دیگری وجود دارد؟ آری خوشبختانه بشر در این زمینه تحقیقات و مطالعات بسیار نموده و راه‌های مختلف را با آزمون و خطا کشف نموده است و به نکات بسیار عالی و بدون تنش و کاری دست یافته است. لذا رو به ادبیات کودک آورده و بزرگانی برای کوچک‌ترها کتاب‌ها و مجلات و طرح‌های جذاب و آموزنده با القای غیرمستقیم، نوشته‌اند. با این روش‌ها می‌توان فرزندان را تحت کنترل و پرورش فکری، اعتقادی و اخلاقی قرار دهیم. بعضی از این روش‌ها عبارت‌اند از:

۱. نقاشی

۲. مجسمه‌سازی

۳. بازی‌های فکری و کودکانه

۴. داستان

۵. نمایش

۶. ورزش

۷. پویانمایی

یکی از جذاب‌ترین راه‌ها برای پر کردن اوقات فراغت و پرورش کودکان استفاده از پویانمایی است. این روش بسیار مؤثر و تأثیرگذار است و می‌تواند به عنوان ابزاری قوی در جهت انتقال مفاهیم (مثبت یا منفی) مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

شخصیت‌های کارتون‌ی شرکت‌های بزرگ غربی از جمله شرکت

والت‌دیزنی در فکر، اعتقاد، اخلاق و رفتار کودکان نفوذ کرده تا جایی که کودکان دوست دارند مانند آنها باشند و رفتار کنند. خطر بزرگ تهاجم فرهنگی از طریق پویانمایی بسیار جدی است. غربی‌ها در خانه‌های ایران نفوذ کرده‌اند و بچه‌ها را به تسخیر خود در آورده‌اند. کودکی نیست که پویانمایی این شرکت‌ها را دیده باشد و مجذوب آنها نشده باشد. چطور آنها می‌توانند فرهنگ و خرده‌فرهنگ‌های خود را در این قالب بر کودکان ایرانی القا کنند و در این زمینه موفق باشند ولی ما نتوانیم از این ظرفیت عظیم استفاده کنیم. روش‌های تربیتی اسلامی سرشار از نکات عالی و دست اول است که می‌تواند از طریق این قالب کودکان را پرورش دهد. جای تعجب است که حالت تدافعی گرفته‌ایم و مرتب در نقد آثار پویانمایی غربی قلم می‌زنیم اما اقدامی عملی برای تسخیر این ظرفیت در راستای اهداف عالی دین انجام نمی‌دهیم یا اگر کاری هم صورت می‌گیرد یا ضعیف است یا بسیار کم.

نکته دیگری که در ادامه می‌توان به آن اشاره کرد این است که یکی از راهبردها و عوامل تربیت وسایل ارتباط جمعی است. هر ابزار و وسیله‌ای از قبیل رادیو، تلویزیون، روزنامه، مجله، فیلم و... که به گونه‌ای مستقیم و غیرمستقیم با مخاطبان خود ارتباط برقرار می‌کند، بخشی از وسایل ارتباط جمعی را تشکیل می‌دهد.

نقش وسایل ارتباط جمعی در پرورش استعدادها و بالابردن سطح آگاهی‌های افراد جامعه و تأثیر شگفت‌آور آنها در رفتار، گفتار و اخلاق مخاطبان خود، تا آن حد عمیق و فراگیر است که در بسیاری از موارد، تلاش معلمان اخلاق و مربیان نفوس و آگاهان جامعه را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد.